

ժամանակակից մատենագիրք, թէ սրբազան ըլլան և թէ արտաքին, հռչակեցին զտարաբաղդ քերդողը, որ այնպէս ճարտարութեամբ կրցաւ իր ցաւերն այն տողերուն մէջ, և այն տողերէն ալ ընթերցողին զգայուն սիրտն անցնել,

քաղցր տրտմութիւն մը լեցնելով զայն։
Իհաւասիկ այս քերդուածին գրեթէ ամբողջ չորրորդ գիշերը, իր յարգէս աղջկան մահուանը վրայ, որ սրտաշարժ և գեղեցկահիւս երգերէն մէկն է։

ՆԱՐԳԻՍ

Զայս ևս ահա զարթնում նըւագ, խօլականացն ի յանըրջոյ
Թափեալ զանձն իմ ընդոստ, ուր քուն ըզմիտս առեալ տաներ։
Իբրեւ զի մութ գիշերին զտիեզերօք պատի մըւայլ։
Ի ոչ նըշոյլ բանին միայն հանդէպ հոգւոյս փայլատակէ։
Ի՛հ ի լալ սոսկ արտասուաց աչք իմ բանին ի խաւարի։
Ի՛րդ տարփաւորն անհամբեր եւ լի սրբտիւն յուսապատար
Յերջանիկն ընթանայ վայր, ուր սիրուհին սպասէ նըմին։
Ի՛չինչ ընդհատ ուխտապահ ի կիտադրեալն ճըզգրիտ ժամ
Հասեալ կամ ի տեղին ուր ինձ ցաւոյ մընայ կըսկիծ։
Իհասիկ որ առ յինէն երդուեալ նըմին ժամն այս պատեհ։
Իհա ժամն յոր ես եւ ցաւքս ի միասին տըքնեալ անքուն
Իզգիշերս ամենայն կամք ընդ իրեարքս խօսակից։
Ի՛վ լուսին, ցաւած սրբտից աստուածեղէնդ հաշտ էութիւն,
Որ ի լռին այս ժամու իշխես խաղաղ եւ միայնիկ
Ի կաճառս անդ աստեղաց, էջ ի գահէդ արծաթափայլ,
Իս թողեալ զօդս եկ շնչեա յիս տալս երգոյ՝ երկնից ի ճահ։
Ի՛ն առփույն քոյր կաթոգին, որ ի նորա մեկնեն ի բաց,
Պերճապայծառ ըզգընտից վարես զընթացսըն գիշերի։
Ի՛ն լուսն ըզմըմունջս յարմարաւոր շարժմանց նոցին,
Որ երբէք ի հեռաբնակ մահացուաց ունկն ոչ ժամանեն։
Հաճեսջիր քաղցր երագով զերկնից նըւագս յիմ սիրտ մընչել։
Իս իցիւ ձայնք հընձմանց քաղցրաբարբառ նոցին երգոյ
Ի Սուսային իմ կեղերջս ողբանըւագըս խառնեսցին։
Իհ, աւաղիկ տրոփէ սիրտս ի տըրտմագին քոյ ազգմանէդ,
Թափ անցանելով ի խոր սրբտիս ցաւագնելոյ։
Սիրելի քեզ այս ձեռնարկս իմ լինիցի և ոչ ումպէտ։
Իբր ըզքեզ գողտր եւ պարկեշտըն գեղանւոյ կարօտով լամ...
Տըխուր եւ տմոյն թըւիմ դիտել ըզքեզ, յարգէս իմ սիրելի։
Բարբառդ յոգիս իմ ազդէ, եւ իբր ասես. «Ի՛ն զիս կալաւ։
Ի՛ն կուտիւն եւ յոյք քաղցրիկ ի մալլ յաւէթ թաթաւեցան»,
Իհ, այդչափ չէր մըթազգած խաւար շիրմին փիւնդորոսի,
Իս ոչ հանգոյն մահառիթ մէգ աննըշոյլ պատեաց զին։
Ի՛վ հանգոյց դառն աղիտից որ մի զմիոյ դան հասանեն,

Եւ ճեպեալ խուռնընթաց ըզթըշուառի հետովքն գան,
Ղեռ Փիլանդրեայ չէր փակ տապան, եւ եւ ըզհետ չոգաւ Ղարգէս:
Սինչ ողբամն ի հող մտերմիս, յաճին դրստերս հասանէ լալ:
Բջտիուր պահանջ Փիլանդրեայ դուստր իմ յինէն յափըշտակեալ
Խընդրէ զարտասուս՝ զոր ընդ որդւոյս իմ հեղուի:

Սհ հետ ընդ ետ հարուածով ըզհեծութիւնս իմ պըղտորեալ
Սըրգովէ զաղէտ վըշտիս եւ ընդ իրեարըս խառնակէ:
Տո ըզցաւս իմ հանգուցից, զո՞ նախ լացից չգիտեմ եւ ես:
Ս՝ բարեկամ, ո՞վ դրստրիկ, ի ձեզ ճեղքեալ սիրտս հատանի:
Լ՝ յղպէս ուրեմն էր կընքեալ, ո՞վ սիրելիդ իմ Փիլանդրոս
Օ՞ի կըրկին կորըստեանս քոյովդ ըզդաւն ինձ տացես գոյժ:
Ձեռն որ ըզքեզըն եհար՝ միւս այլ հարուած ինձ ըսպառնայր:
Իբր ըզհաւըն գուժարկու որ շուրջ ի թիւ ածէ զվըրդով,
() ըհաս մահուն յանդիման ըզքեզ աչացս իմ պատառեալ
Բզդ առնէր թէ միւս այլ զոհ որս եւ ապուռ իւր լինիցի:
Բ՛լ Ղարգէս ի գարուն տիսն իջոց վիրաքն ի գերեզման,
Սինչ նա դեռ այն ինչ ըզկենաց եւ զվայելից առնոյր ճաշակ:
Լ՛հ, յո՞ ուրեք աստ յերկրի զվայելս իցէ մեզ գըտանել:

Պըտուղ է նա արգելեալ մահկանացուացըն ճաշակաց:
Ս՛վ, իբր էր նա գեղեցիկ. քանի շնորհ քաղցր բարուց.
Վանիծն անմեղութիւն գեղազարդէր զանձինըն շուք.
Վանի կայտառ եւ զըւարթ. եւ պակասէր բաստին ինչ ոչ.
Բախտ եւ լաւութիւն առատ զպարգեւսըն հեղուին.
Եւ առ վայելըս նոցուն՝ կենաց եւեթ կարօտանայր.
Լ՝ յսքանի ձըրիւքս, աւաղ, վաղ եւս ընդ ակն անկեալ մահուն
Ի ծագաց երանութեանն թբր հոսեցաւ յանկարծ թաւալ:
Սապէս անկանի ի մահացանըն գընտակէ
Ի մայրիս անտառաց գողտըր երգիչն հեշտախօսիկ,
Ի ժամու մինչ զօդ բերկրէր ի դայլայիկսըն սիրային,
Եւ նըւաղի շընչասպառ ի կէս երգոցըն քաղցուենի...
Ինդ պուրակն ոչ լըսի ձայն, որ ի գեղգեղ նուագացն հընչէր.
Եւ մըթին արհաւրաց տըխուր եւ խոր տիրէ լուութիւն:
Ս՛հ դուստր իմ, յոր դառըն միայնութիւն զհայրըդ թողեր.
Չիցէ՞ ինձ եւս այլ լըսել ըզսըրտառուչ ձայնդ հեշտալուր:
Ղեռ բարբառ իւր յետին հընչէ յականջս իմ տակաւին.
Ի խորոց ցաւած սըրտիս ըզբաբախմանն առնում դեռ զազդ.
Եւ ի ներքս յիս խընդութիւն խառըն բնակէ ընդ տըրտմութեան...
Լ՝ յլ սակայն տըրտմութիւն ուժգին տիրեալ յիս բըռնանայ...
Ղուստր իմ, ո՞հ դուստր... իցէ՞ թէ ըզքեզ յաւէտ մոռանայցեմ:

Սանկութիւն, գեղ երեսաց, ձայն յանկուցիչ, բնութիւն զըւարթ,
Լաւութիւն, սիրտ տարփելի... — Օ՞ ինչ այլ երկնից մարդումն էր տալ.

Օղայսոսիկ ամենայն ետ նա դըստերս՝ որ գանձն էր ինձ .
Եւ էի ես... աւանդ, հայր, քան ըզբընաւորն երջանիկ...
Ընուն սին եւ սընոտի, որ զխորխորատ ծածկէր վըշտիս .
Սահ նախանձու չարակնեալ ընդ իմ վայելս երանաւէտ,
Յարձակել յիմ վարդ սիրուն նըշանացի ձայն տայր որդան .
Եւ նա ընդ հուպ մածեաւ յայն, մինչ նոր ծաղկէր գեռափըթիթ .
Չեւ թառամեալ՝ անկաւ նա, մէն վայրկենի լինելով որս .
Իբրեւ զի ամենայն վայելք կենաց են խաբուսիկ .
Ընդ պահ մի հանգըստեան ածեն թափեն աղէտ վըշտաց,
Օտրոյ զմըրուրն դառնութեան քամել յերկար հասանիցէ .
Ը՛հ, քանի ցաւ կորըստեան քան զհըրձուանաց կիրս է օաստիկ,
Ընուն հօր չէտ ինձ բերկրանս քան զայս աղէտս իմ թաղծագին,
Յոր պայման զգուստր իմ տեսի . իբրեւ ըզթուփ գեռաբողբոջ
Տապալեալ տապաստ զերկրաւ ի գարնանի գոռ մըրըրկաց,
Սինչ բաժակքն թերաբաց ծիլ ծաղկիցին փըթթինսղարդ,
Տարածեալ ի գիրկ մահուն տեսի զՎարդէս գեռ քաղցրագեղ .
Ի թափել յետին շնչոյն՝ լալով հեծմամբ հագագս հատաւ .
Վան յորժամ կորուսի՝ չէր իմ երբէք սիրեալ ըզնա .
Ո՛վ յանաչաւ իմաստնոց ոչ հեծութեանցս իմ ներիցէ .
Ըտեսցի ամբարտաւանն որ յարտասուսն կորանայ .
Չէ ամօթ երբէք մարդոյ եթէ արտօսըր թափիցէ .
Տըրտմագգեաց հէք սըրտի լալ բանն ներէ, այլ ոչ ըտ չափ .
Որ կորոյս գուստր այդպիսի, ո՛հ, ցաւեսցի նմա վտան իմ .
Երբ տեսի զի կրկնեալ քաղցրանըշոյլ արտեւանամբ
Եւ նուաղկոտ հայեցիւք եւ մութ ակամբ շուրջ ակնարկէր,
Սինչ ի դալուկ մահատիպ զարդ երեսայրն խամրէին,
Եւ ի սիրտ տեսանելեացն բօթ գուժի հընչէր ձախող .
(Ո՛հ յայնժամ ո՛վ ի տեսոյ նորա դիմացն շատանայր),
Ձեզ թողում գուշակել, հարք որդեսէրք, քանի շտապաւ
Ղեպ ի ճեպ առեալ ըզնա ի բնիկ երկրէն իւր հայրենի,
Ուր հիւսիս խըրթնատեսակ ըզցուրտ շնչէր օրհասաբեր,
Եւ բազկօք ծընելասէր յարեգաւէտ տարայ տեղիս,
Յուսալով թէ մեղմախառն արիւնջ շողիւք կազդուրեսցի .
Սակայն նա անկարեկիր եւ անըզգայ ըստացեալ սիրտ,
Իբր ի ծաղիկ թառամեալ այնպէս ի գուստր իմ նայեցաւ,
Սինչ նա զձակատ մահատիպ կըքեալ ի թեւս իմ պակասէր .
Օւրդ շուշան բուրաստանաց հակեալ խոնարհ եւ թառամի .
Ո՛վ շուշանք պերճապայծաւ, եւ հոյլ ի հոյլ ծաղկանցդ երամ,
Որ ի նարստ ծաղկերանք զդաւար դաշտաց մեր յօրինէք,
Եւ յագեալ օլարարիք յերկնածորանն վըտակաց .
Որ յուսկ աստեղն հեշտ շողից սըճնեալ յերանդըս նըկարէն,

Յայգուն ցօղ եւ յերիկուն նորազըւարճ ծիւծիւ փրթթիք,
Ձեզ սիրելի էր յաւէտ քաղել զըստերս ի ձեռանէ.
Եւ ի մատունն նորին՝ գեղապաճոյճ եւս յարդարեալ
Ի փափուկ քիմնն ածէիք հօտ քաղցր եւ սեռն իբրեւ զհօգին,
Յընդելի վայելութիւնք եւ էութիւնք տարփատենչիկ,
Որ ի զարդ բնակութեան մարդկան ծընեալ՝ կայք կենակիցք.
Ո՛հ, քանի՜ երջանիկ քան ըզնորայն ձերդ է պայման,
Եւ թէպէտ ի սուղ վայրկեան իբրեւ ըզնա դուք անցականք,
Սակայն ոչ անըսպառ ցաւոյն իցէք հաղորդակից:

Ըստ ահա մեզ կրնքեցաւ ճակատագիր դառնատըխուր.
Ը վայելս հաճոյից՝ կրրից կարեաց հարկ զանձն է տալ.
Ըստ սակայն մեր թափք կրրից զանցաւորօքն եկեալ յարին.
Որ վաղ կամ անագան եղեալ անհետ, յաջորդեն ցաւք.
Սակայն զի դառն իցեն ցաւք յետ հեշտութեանցըն վայելից:
Ո՛չ գիտես, մարդ ինքնահաճ, որ ակն ունիս աստ հանգըստեան,
Օ՛ի յամուլ խոպան վայրիդ նըմին բընաւ չիք բուսանել:
Վեզ, իմրս Լաւրենտիէ, ում տենչք յաւէտ կարդան հրաւեր,
Վեզ աղէտքս ի խրատ լիցին. չարեօք մտերմիդ միտս ըստացիր.
Սի՛ յենուցուս ընդ երկիր, ոյր քան զեղէգն են փուտ բարիք.
Եւ հեշտութիւն՝ քըստմնափուշ զինավառեալ եւ ծայրահերձ
Ղեղքեալ ըզսիրտս ի խուսէն՝ յարեան թաթաւ լքանէ անյոյս:

Խորհուրդք զըժնեայ, թողէք զիս. զի թէ բնաւին հատեալ է յոյս,
Վեթ մի կըտտէք զիս ցաւօք... զուր վայրապար ճիգըն թափեմ.
Ղուստը իմ ի սիրտս յարեալ կայ. չկարեմ քեցել զայն ի սըրտէս...
Թէ՛ ըզխորհուրդս ի մըտաց վտարել ի բաց ոք ճըգնիցի,
Սաստկագոյնս յարձակեալ ըզցաւս յորդեն եւ ծաղը առնեն
Եւ նորանոր դառնութեամբ լըքուցանեն զոգիս իսպառ.
Ը՛հ դուստը իմ, թըռեար յինէն ի ծաղկափթիթ տիս հասակիդ,
Հարսնութեան հասեալ ի չափ, մինչ ժըմտէր բախտն ընդ տարփելոյդ,
Եւ անձկաւ վայելից այն ինչ տեսեր դու զբաստ կենաց,
Սինչ երջանիկ ի սիրուհիսն ըզքեզ կարդայր մարդ զաչացու...
Ը՛հա զաճիւն ոսկերացդ յօտար երկիր լըքեալ թողի:
Կարծրասիրտ բընակքն ինքնին կալ անարտօսը ոչ ժուժեցին.
Եւ զի ոչ ըստ նոցա զաստուածութիւնն պաշտէիր,
Սան որոյ ինքեանք իսկ ընդ լալ իւրեանց զարմանային:

Օ՛ինչ յայնժամ առնել էր ինձ. առ ո՞վ ժըտել անդերսալի.
Ղողացայ զանխուլ շիրիմ, առ գութ սիրոյս ամպարըշտեալ...
Ըստ սակայն ապախտ գըտայ առ նըշխարացըն մեծարանս:
Ընտեսեալ ըզպարտ գըթոյս, ի վերջին ցաւս իսկ վեհերոտ,
Ըշտապաւ ճեպ ի ճեպոյ գերեզմանի ետու ըզնա:
Օ՛հասարակաւ գիշերոյ, ընդ աննըշտ մութ խաւարի,

Պողոտներն յոտին ի քայլ եւ զհագագիս հատկընեալ շունչ,
Իբրեւ այն թէ ըսպանող նըմին իցեմ՝ քան մըաերիմ,
Օյետին ողջոյն պաշտեալ լուռ, իբր յանցաւոր ոք ետու խոյս...
Հիմ, ծընողդ անգուծ եւ վատ, գէթ զանունն անդ ոչ դրոշմեցեր,
Ըրդ մոռացեալ, անծանօթ, խուժողութ ոտից լիցի կոխան.
Իբր անարգ եւ վատ ահիւ երկեայ յիւրոցըն թըշնամեայ,
Սինչ վեհագոյն օրինաց բնութեան կայի կամակատար.
Ո՛վ տարիներդ իմ ուրու, ներեա սաստից անգուծ հարկին,
Ընտ արդեօք քան զարժանն ըզսիրտս ի ցաւ լըքեալ իցեմ.
Ըյլ ո՛վ իսկ անկարեկիր եւ անընդոստ կարիցէ կալ,
Սինչ հեծէ ընդ ցանկալի սըրտին հատորս, ընդ սիրելիս.
Ո՛վ ամօթ մարդկան ազգի... հեզ Փիլանդրեայ իսկ գոյր ոսոխ.
Եւ ըզգայր սիրտ իմ ըզցաւս զոր ի ժանտից կըրեալ հեծէր.
Ըյլ արդ, աւանդ, երկոքին ոչինչ ըզգամք ամենեւին.
Ը՛հ՝ Վարդէս, իմըս՝ Վարդէս, դու իմ սըրտիս խոց դեռագեռ.
Ըւ կըսկիծ քում կարօտոյ ըզբնաւ այլ ցաւս իմ մոռացայ.
Վոյդ անձուկ շատ իսկ հոգոյ եւ հեծութեանց ինձ եւաց դուրս.
Ընդ մէն աղէտ քոյ վըշտիդ սիրտ իմ հերձաւ հարեալ ի սլաք.
Իբրեւ այն գոգցես համբուն բաղդն աննըւէր ընտրեաց ըզքեզ
Օ՛ի զմահդ ինձ դառնացուցեալ, մըթացուցէ ըզմաւլ շիրմիդ.
Ը՛հ դուստր իմ, թէ տակաւին յունկնըդ բարբառ հօրդ հասանէ,
Յուշ ածջիր ընդ նըմին զոր ի մահուդ արկածս անցից
Որ քան ըզբնաւ մեռելոց մահ ըզքոյդ զատեալ որոշեցին.
Սիշտ հանդէպ աչացըս կան, եւ զերդ վիշապ օձ մըշտակիր
Իիւր ցաւօք իւրաքանչիւր զիս տագնապէն միանգամայն.
Ո՛ր զօրութիւն աստանօր ոչ պարտիցի յաղթահարեալ.
Ես զիմորդ այսքանոյ դառն ցաւոցըս ժուժայցեմ.
Վերարտօսր յորդահոսան ընդ թառամեալ այտս իջանէ.
Եւ մէն որոճ կամ խորհուրդ կաթիլս յորդէ կայլակահոս.
Սակայն որչափ եւ լայցեմ՝ ոչ աղբերակն ըսպառեսցի.
Օ՛ի ոչ լալեօք հանգչիմ բնաւ, նա եւըս ցաւք յիս զայրանան.
Ը՛հ, ոչ իմ, ոչ եւ մտերմաց բաւէ արտօսր ի մըխիթար.
Ըզցաւս իմ, քաղցըր՝ Վարդէս, ընդ տիեզերս հըռչակեցից.
Եւ յաչաց մահկանացուաց հայթայթեցից քեզ արտասուս.
Ուր ուրեք լուր համբաւոյն ըզքոյ անունդ առեալ տարցի
Եւ տաղքս իմ այսոքիկ զողորմ օրհասըդ պատմիցեն,
Հառաչանս հեծութեան հանցէ քեզ սիրտ գորովագուծ.
Պատանի ծաղկահասակ յեռանդն հեշտից եւ մանկութեան,
Սոռացեալ գամ մի զբերկրանս՝ յաղէտ քոյին մորմոքելով,
Եւ ըզքէն խոկասցի ընդ մէջ շիրմաց լուռ տըրտմագին.

Եւրոպական հանձարը, նման այն գերեզմանական կանթեղներուն, տասը տարի իր սիրելեաց շիրմացը վրայ վառեցաւ. և իր ցաւերն զիշերացը մէջ ծաւալելով, վերջապէս անոնց դառնութիւնը մեղմացաւ: Օտարմանք որ ինչպէս այսպիսի ներգործող և խորին ցաւ մը իր կեանքը չհամառօտեց. ինչպէս այդ հրաբորբոք երևակայութիւնն, որուն կրակը տրտմութիւնն 'ի մի կէտ ամփոփած էր, և որ իր գրուածոցը մէջ թափանցած է այնպիսի բոցով մը, որ դեռ կը վառէ որ և է զգայուն ընթերցողի մը երևակայութիւնը. ինչպէս, կրեմ, այդ ցաւոց և խանդից յարատեւ տապը քիչ տարուան մէջ չպարտասեցուց, չսպառեց իր գործարաններն և կեանքը չմաշեցուց:

Երջապէս մահը որուն այնչափ կը փափաքէր հասաւ յամին 1765, ապրիլի 12ին: Իր Սէլվինի ժամատունը մեռաւ, և իր եկեղեցւոյն խորանին տակը, ամուսնոյն քով թաղուեցաւ:

Ինչպէս որ ինքն ուզած էր որ անձայն և անշուք կերպով մեկնի յաշխարհէ, նոյնը մարդիկ ամենայն ճշդութեամբ կատարեցին: Սուսայք անգամ իր գերեզմանին վրայ չլացին, ուր որ խոր լուծեամբ մը մտաւ: Եւ այն իսկ աղքատի մը համար եղած դոյզն յուղարկաւորութեան հանդէսն իր վրայ չկատարուեցաւ: Օտարմանք՝ որպէս զի հնչէ, սպասեց որ դագաղը տնէն ելլէ. և այն մարմինը, զոր վսեմ հոգի մը և հանձար մը պայծառացուցած էին, հասարակ պատիւներէն անգամ զրկուեցաւ: Իր թեմին մէջ ողորմութեան դպրոցի մը հիմնադիր էր. վարժապետն և աշակերտք չուզեցին իրենց բարերարն 'ի գերեզմանն ընկերելու:

Եւ այդ ոչ աշակերտք միայն այլ նաև ժողովուրդն իսկ զինքը երեսէ թողած էր, որ շատ անգամ ապերախտ կը գրտնուի այն մեծամեծ մարդկանց՝ որ զինքը կը հրահանգեն և կը լուսաւորեն: Իր կենաց վերջին տարիներն ամենևին վրան յիշատակութիւն մը չէր ըլլար:

Եւ այն քերդողը, որուն փառքն անմահ պիտի մնար, իրմէ առաջ իր պարծանացը վախճանին տեսաւ. և կարի իրաւամբ իր Վիշերաց մէկուն մէջ կ'ըսէ թէ, այնչափ երկայն ատեն մարդիկ զինքն յիշատակեցին որ վերջը բոլորովին մոռցան: Եւ փութայ աշխարհ լուքանելու զմարդ որ զինքը պիտի թողու, և այս անջատման ատեն կարծես թէ ինքը քան զքեզ կը կանխէ կ'աւանդարէ:

Եւրոպական երբ մահուան մօտենալն իմացաւ, բոլոր իր ձեռագիրներն կրակ ձգել տուաւ, ոչ եթէ մարդկանց մոռացութեան վրէժն հանելու համար, հապա օրհասականի մը անոնց արժանեացը վրայ զգացած անտարբերութեամբ մը: Յաւալի է արդարեւ այս կորուստը, մտածելով իր ոճոյն և մտածութեանց ազդուութիւնը. մանաւանդ որ Եւրոպայի բարեկամն էր, և 'Իֆոդ օրագրին գրողներէն մէկը: Ի՞նչ որդի մը միայն ունեցաւ, Փրեդերիկոս Եւրոպայի անունով, որուն հետ թէպէտ աւրուած էր քանի մը երիտասարդական սխալմանցը համար, բայց սակայն կը տակաւ իրեն թողուց բոլոր իր ստացուածքը, որ բաւական բան էր:

Կը շարունակուի:

Կոմս Եւսէրոս:

(Տես երես 220)

Երբոր իմացաւ Եւսէրոս կոմսն Վաթուկոն Վաթուկոն Վանի ծովեզերքն ելլելը, ինքն ալ ստորագրեց տերութեանց այն յայտարարութեանն որ զՎաթուկոն յաքսոր կը սահմանէր Վաթուկոն: Մինչդեռ նոյն օրը կայսրն 'ի իրեն' կը հրատարակէր վճիռ մը՝ որով խորհրդարանները լուծուած էին և Վաթուկոն-Վաթուկոն անուամբ նոր խորհրդարանները ու բոլոր ազգը 'ի ժողով